

Lasinen lapsuus 2019

VUOSIKATSAUS

Lasinen lapsuus -tiimi | toukokuu 2020

Sisällys

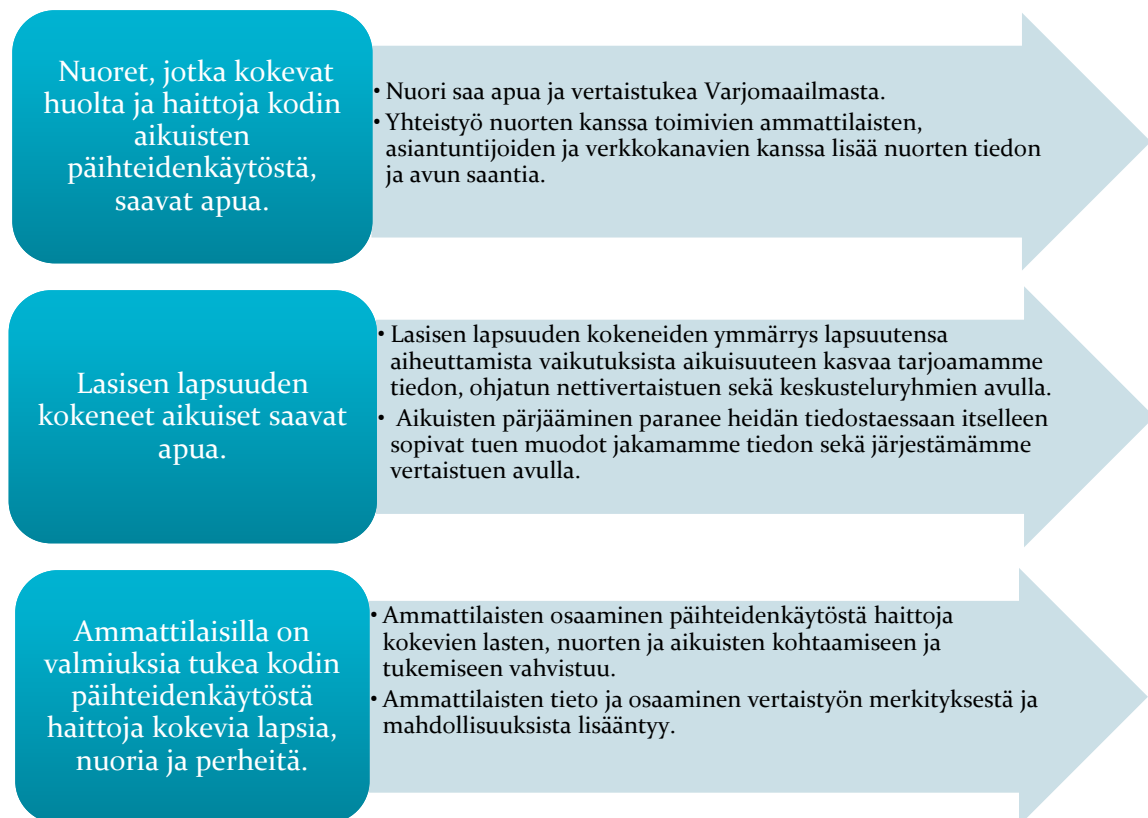
1	Toimintamme tavoitteet ja resurssit	2
2	Lukuja vuodelta 2019.....	3
3	A-klinikkasäätöön strategiatyö.....	4
4	Varjomaailmassa tuetaan nuoria	4
4.1	Nettivertaisryhmät.....	5
4.2	Neuvontapalvelu ja chatit	6
4.3	Uudet sisällöt ja some.....	6
4.4	Kohderyhmäkehittäminen	7
5	Ohjattua vertaistukea aikuisille.....	8
5.1	Sivustomme kävijät ja sivustouudistus	8
5.2	Teemoitetut nettivertaistukiryhmät	8
5.3	Haastava arki -hankkeen vertaisryhmätoiminta	9
5.4	Kokemusasiantuntijuus ja -kehittäminen	9
5.5	Seuraajamme somessa.....	10
6	Ammattilaisten motivointi ja tiedon lisääminen	10
6.1	Koulutustilaisuudet	10
6.2	Amalia.pro oppilaitoksille	11
6.3	Asiantuntijaryhmät ja verkostot	11
7	Yhteiskunnallinen vaikuttaminen	12
7.1	Esilläolo mediassa.....	12
7.2	Mukana kulttuuritapahtumissa	12
7.3	Kampanjamme keräävät huomiota.....	13
7.4	Kansainvälinen yhteistyö.....	13
8	Lapsisensitiivisyyden lisääminen päihdetyössä	14

1 Toimintamme tavoitteet ja resurssit

Lasisen lapsuuden toiminnan tavoitteita tarkistettiin vuonna 2019. Aiemmista viidestä laajasta tavoitteesta siirryimme kolmeen kohderyhmittäin rajattuun tavoitteeseen. Toiminnan tavoitteita olemme aiempien vuosien tapaan jalostaneet arvioinnin ja seurannan mittareiksi Suunta-työkalun avulla.

Vuoden 2019 keväällä laadimme toiminnastamme rahoittajalle, STEAlle tuloksellisuus- ja vaikutusselvityksen (tvs), josta saimme keskiarvoa paremmat pisteet. Palautteessa STEAn tarkastaja piti yhteistyökumppaneille suunnattua tuloksellisuutta hyvänä kehityssuuntana. Arvostelua saimme tavoitteidemme ylätasoisuudesta. Vuoden 2019 lopulla avustuspäätöksessään STEAn avustusvalmistelija totesi, että olimme onnistuneet muokkaamaan tavoitteita kehittämisehdotusten mukaiseksi. Nyt ne kuvaavat paremmin kohderyhmissä aikaansaataavaa hyötyä.

Kuva 1 Lasinen lapsuus -toiminnan tavoitteet alatavoitteineen



Vuonna 2019 Lasisessa lapsuudessa työskenteli projektipäällikkö, kaksi kehittämiskoordinaattoria ja kehittämissuunnittelija. Projektipäällikkö toimi myös A-klinikkasäätiön Lapsuus ja perheet -tiimin esimiestehtävissä. Toisen kehittämiskoordinaattorin työajasta 50% on allokoitu Haastava arki -hankkeeseen. Kehittämissuunnittelija työskenteli 80 % työajalla vastaten Varjomaailman nuorten palveluista.

Vuonna 2019 toiminnan vuosibudjetti oli 255 762 euroa, josta STEAn myöntämää avustusta vuodelle 2019 oli 236 176 euroa. Henkilöstökulujen osuus vuosimenoista oli 91,5 %. Vuodelle 2020 jäi siirtyvää toiminta-avustusta noin 30 000 euroa, mikä oli huomattavasti arvioitua enemmän. Suuri siirtyvän avustuksen määrä johtui alhaisemmista henkilöstökuluista, matkakuluista ja palkkioista

2 Lukuja vuodelta 2019



3 A-klinikkasäätien strategiatyö

A-klinikkasäätien strategiakaudella 2016–2019 Lasinen lapsuus kiinnittyi strategisista kehitysohjelmista lähimmin kahteen: palvelujen tavoitettavuuteen ja tiedon saatavuuteen.

”Palveluiden tavoitettavuus ja muutokset, asiakkaiden asema sekä moniammatillisuus -kehitysohjelman perustana on tarve parantaa päihde- ja mielenterveyspalveluiden toimivuutta. Tarkoituksena on vähentää hoitoon pääsyn, tarjonnan, tavoitettavuuden ja kattavuuden vajeita sekä hoitoprosessien ja -jatkumoiden katkeamisia.”

Lasinen lapsuus -toiminnan tavoitteena on rohkaista lapsuudenkodin päihteidenkäytöstä haittoja kokevia nuoria ja aikuisia avun, vertaistuen ja palveluiden piiriin. Tehokkaiksi keinoiksi ovat muodostuneet matalan kynnyksen nimettömät verkkopalvelut, kuten nettivertaisryhmät ja chatit, sekä kohderyhmiä työssään laajasti tavoittavien sosiaali- ja terveysalan ammattilaisten osaamisen vahvistaminen.

Tiedonjako palveluiden saatavuudesta on merkittävä osa Lasisen lapsuuden työtä. Yhtä lailla tärkeää on tiedon tuottaminen ja levittäminen itse ilmiöstä. Nettisivuillamme, koulutuksissa, somessa ja mediassa jaamme tietoa lapsuudenkodin päihteidenkäytön laajuudesta eli nk. prevalenssista. Kerromme myös siitä, miten lapsuuden aikainen kaltoinkohtelu ja vaille jääminen vaikuttavat ihmisen tunteisiin, käyttäytymiseen, minäkuvaan, sosiaaliseen elämään ja itsetuntoon. Tärkeänä tehtävänä on jakaa tietoa suojaavista tekijöistä ja selviytymisen vahvistamisesta niin kohtaamistyötä tekeville ammattilaisille kuin asian omakohtaisesti kokeville.

Vuonna 2019 A-klinikkasäätillä valmisteltiin tulevan 2020–2023 strategiakauden ohjelmaa henkilöstä osallistaen. Lasinen lapsuus oli nostamassa päihdehaittoja kokevien lasten ja läheisten huomioimista strategiaprosessissa. Seuraavalla ohjelmakaudella strategian yksi kolmesta kärjestä on ”Läheistyö ja lapsen oikeudet”. Merkittävä osa strategian seurantamittareista pohjaa Lasisen lapsuuden työhön

4 Varjomaailmassa tuetaan nuoria

Varjomaailma.fi on Lasinen lapsuus -toiminnan ylläpitämä sivusto 12–25-vuotiaille nuorille, jotka kokevat haittoja läheisen aikuisen päihteidenkäytöstä. Kohderyhmän yläikärajaa on tarkistettu lastensuojelun jälkihuollon piiriin kuuluvien nuorten ikärajan nostamisen myötä. Varjomaailmassa on ammatillisesti ohjattuja nettivertaisryhmiä, nettineuvontapalvelu, chatteja sekä tietoa ja kokemustarinoita.

Vuoden 2019 aikana Varjomaailmassa työstettiin nettisivu-uudistusta. Varjomaailman uusi ilme tulee olemaan raikkaampi ja elävämpi. Merkittävin muutos on se, että Varjomaailman

sivut tuodaan samaan rakenteeseen Lasinenlapsuus.fi -sivuston kanssa ja sivujen välillä liikkuminen on näin myös helpompaa. Itse sivujen julkaisu siirtyi teknisistä viivästyksistä johtuen kuitenkin loppukevääseen 2020.

Varjomaailman tavoitteena on tukea nuorta haavoittuvassa elämäntilanteessa, rohkaista häntä hakemaan apua sekä tarjota kokemus siitä, että hän ei ole asiansa kanssa yksin. Varjomaailmassa toimitaan nimettömästi ja luottamuksellisesti.

Varjomaailma.fi-sivustolla vieraili vuoden 2019 aikana keskimäärin 1 361 nuorta kuukaudessa. Istuntoja oli kuukaudessa keskimäärin 1 886 ja sivun katseluja 5 007. Luvut ovat edellisvuoden tasolla. Kävijämääriin tavoitellaan selkeää kasvua uusien sivujen myötä vuonna 2020.

4.1 NETTIVERTAISRYHMÄT

Varjomaailman kahteen nettivertaistukiryhmään osallistui vuoden aikana yhteensä 17 nuorta. Ensimmäinen, 17 vuotta täyttäneille suunnattu ryhmä alkoi tammikuun lopussa ja jatkui maaliskuun loppuun 2019. Mukana oli 10 nuorta. Alle 17-vuotiaille nuorille suunnattu ryhmä järjestettiin kesäkuusta elokuuhun ja siinä oli mukana 7 nuorta. Kummassakin ryhmässä oli kaksi ohjaajaa, joiden ammatilliset taustat ovat lastensuojelussa ja nuorten psykiatrisessa sairaanhoidossa. Viestejä ryhmissä lähetettiin vuoden 2019 aikana yhteensä 1 093. Ryhmien aikana järjestettiin osallistujille myös reaaliaikaisia chatteja (3 krt per ryhmä).

Loppuvuodesta valmisteltiin vuoden 2020 ensimmäistä yli 17-vuotiaiden ohjattua vertaistukiryhmää, jota lähdetään tekemään uudella otteella. Tähän ryhmään otetaan enemmän osallistujia ja ryhmän runko ja eteneminen on tarkemmin määriteltävä.

Maaliskuussa 2020 käynnistyvään nettiryhmään otetaan 20 ilmoittautujaa ja se kestää 8+1 viikkoa. Ryhmässä käydään viikoittaisia 1,5 tunnin chat-keskusteluja ja niiden välissä tehdään tehtäviä yhteisistä teemoista ja pidetään omaa päiväkirjaa ryhmälle rajatulla keskustelufoorumilla, jolla ohjaajat käyvät nuorten kanssa yhdessä keskusteluja. Näiden lisäksi ryhmään osallistuva nuori voi varata ohjaajalle chattiajan yksilölliseen tukeen ja neuvontaan.

Ryhmää mainostetaan laajasti nuorten kanssa työskenteleville tahoille kuten Vamos-toimintaan, etsivään nuorisotyöhön ja Nuorisoasemille. Uusi ryhmämalli on laadittu ruotsalaisen (Gruppel), australialaisen (Mi.Spot) ja hollantilaisen (Kopstoring) vanhempien päihteidenkäyttöä tai mielenterveysongelmia kokeneille nuorille suunniteltujen verkkokurssien pohjalta. Tärkeänä temaattisena runkona Varjomaailman nettiryhmälle toimii 5 askeleen metodiin perustuva Steps to Cope -malli nuorille (ks. Verkossa stepstocope.ac.uk).

Vuoden 2019 lopulla saimme Varjomaailman ryhmätoiminnoista 10 toimintavuoden ajalta uutta tärkeää tietoa. Harjoittelija Helsingin Diak-ammattikorkeakoulusta laati kehittämistehtävänänsä raportin vuosien aikana ryhmiin osallistuneiden nuorten lukumääristä, kotitaustoista, koetuista haitoista ja vanhempien juomisesta aiheutuneista ongelmista. Opiskelija Taru Hahdon laatimasta raportista tullaan julkaisemaan myös artikkeli A-klinikkasäätiön Tiimi-lehden numerossa keväällä 2020.

4.2 NEUVONTAPALVELU JA CHATIT

Varjomaailmassa käytiin vuoden 2019 aikana kaikkiaan 114 reaaliaikaista chat-keskustelua nuoren ja työntekijän välillä. Chatteja järjestettiin koulujen loma-aikoina ja loppuvuodesta ajanvarauksella. 38 % nuorista jätti arvion keskustelun onnistuneisuudesta chatin jälkeen asteikolla

-1 negatiivinen, 0 neutraali ja +1 positiivinen. Keskiarvo nuorten jättämästä arviosta oli +0,8. Useat nuoret palasivat chattiin ensimmäisen kerran jälkeen ja muutama nuori keskusteli työntekijän kanssa säännöllisesti.

Ryhmä oli ihan mahtava! <3 oli todella mukava huomata etten ole yksin näiden kaikkien ajatusten kanssa. Ja että on olemassa muitakin jotka kärsivät samoista ongelmista!

Varjomaailman nuorten ryhmäläisen palaute

Syyslomaviikoilla järjestettyihin kahteen chattiin osallistui 8 nuorta. Viestejä näissä lähetettiin yhteensä yli 630. Loppuvuodesta tarjosimme edellisvuoden tapaan vertaistukiryhmän sijaan yksilöllistä chat-tukea ajanvarauksella. Marras-joulukuussa yksilöchateissa käytiin yhteensä 21 keskustelua.

Nuorilla on Varjomaailmassa mahdollisuus keskustella työntekijän kanssa lisäksi yksityisviestien välityksellä. Yksityisviestittely vaatii rekisteröitymisen. Työntekijä vastaa nuorten viesteihin noin kolmen arkipäivän sisällä. Nuoret lähettivät yksityisviestejä vuoden 2019 aikana noin 300 kpl.

Varjomaailman neuvontapalveluun lähetettiin vuoden aikana 40 kysymystä läheisen aikuisen päihteidenkäyttöön, omaan jaksamiseen, pahaan oloon ja arkeen liittyen. Kysymyksiä oli puolet vähemmän edellisvuoteen, mikä johtuu osaltaan mainonnan puutteesta. Tähän täytyy tulevana vuonna kiinnittää myös erityistä huomiota. Muutamat kysymykset liittyivät huoleen ystävistä tai sisaruksista. Työntekijä vastaa neuvonnan kautta tulleisiin kysymyksiin 3 arkipäivän kuluessa.

4.3 UUDET SISÄLLÖT JA SOME

Varjomaailmassa julkaistiin vuoden aikana yhteensä 14 blogikirjoitusta. Aiheet liittyivät muun muassa kokemusasiantuntijoiden tarinoihin, väkivallattomaan lapsuuteen, nuorten omaan päihteidenkäyttöön ja uusista ryhmistä ja chateista tiedottamiseen. Vuoden 2019 keväällä Varjomaailma-palvelun kehittämissuunnittelijana aloitti Anna-Sofia Lehto ja esittäytyi myös blogissa nuorille. Ensimmäistä kertaa meillä oli blogeja myös ruotsiksi, joita kirjoitti yhteistyökumppanimme Bensowin lastenkotisäätiö.

Suosituin blogi vuoden aikana oli erityisopettaja Kaisa Vuorisen oma tarina, jota luettiin yhteensä 2 571 kertaa. Kokemustarinat keräävät Varjomaailmassa runsaasti lukijoita, ja näille tullaan varaamaan uudistuneella Varjomaailma-sivustolla oma osio.

Varjomaailman Facebook-sivun seuraajamäärä nousi vuoden aikana 1 043 seuraajaan (edellisenä vuonna 937) ja Instagram-tilin seuraajamäärä 810 seuraajasta 842 seuraajaan. Varjomaailman Snapchat ja Twitter-tilit eivät olleet aktiivisia vuoden 2019 aikana.

4.4 KOHDERYHMÄKEHITTÄMINEN

Varjomaailmassa järjestettiin marraskuussa 2019 kaksi sarjakuvatyöpajaa yhteistyössä toimittaja-kirjailija Ani Kellomäen kanssa. Työpajoihin osallistui ohjaajien lisäksi viisi 18-vuotta täyttäneitä nuorta aikuista. Osallistujista suurin osa oli osallistunut aiemmin Varjomaailman ja Lasisen lapsuuden nettiryhmiin. Kehittämispäivän ideointiin ja toteutukseen osallistunut Kellomäki keräsi työpajoissa materiaalia nuorille suunnattavaa kirjaa varten. Ani veti päivien aikana myös luovan kirjoittamisen harjoituksia, joiden avulla käytiin läpi lapsuuden kokemuksia uusista näkökulmista.

Ani Kellomäki oli suunnitellut kirjansa kuvitukseksi sarjakuvia, joita luotiin yhdessä Taru Arnkilin kanssa yhdessä muisteltujen lapsuudenkokemusten pohjalta. Taru opetti päivien aikana yksinkertaisen tavan tehdä elämän varrella kertyneistä kokemuksista ja tilanteista nopeita sarjakuvia. Osallistuminen ei edellyttänyt kuvataiteellista lahjakkuutta tai osaamista. Työpajassa piirretyistä sarjakuvista julkaistiin 5 postikortin sarja (ks. kuva seuraavalla sivulla), joita tullaan jakamaan vuoden 2020 tapahtumissa.

Kuva 1. Yksi sarjakuvatyöpajan tuotoksista



Varjomaailman vuonna 2018 teettämän kyselytutkimuksen tuloksia esiteltiin edelleen pitkin vuotta eri yhteyksissä, kuten Lasisen lapsuuden pitämässä koulutuksissa. Kyselyn oli toteuttanut kesällä 2018 Taloustutkimus Oy internet-paneelilla ja siihen vastasi koko väestöä edustavasti yhteensä 404 16–20-vuotiasta nuorta. Kyselyn tavoitteena oli selvittää nuorilta itseltään, miten täysi-ikäistyminen, vanhempien asenteet ja huolenpito sekä vanhempien alkoholinkäytöstä koetut haitat vaikuttavat nuorten omaan päihteidenkäyttöön.

5 Ohjattua vertaistukea aikuisille

5.1 SIVUSTOMME KÄVIJÄT JA SIVUSTOUUDISTUS

Lasinen lapsuus.fi -sivusto tarjoaa tietoa ja tukea vanhempien päihteidenkäytöstä haittoja kokeville sekä heitä työssään kohtaaville. Sivustolla vieraili vuonna 2019 keskimäärin **3 150** eri kävijää kuukaudessa. Istuntojen keskiarvo kuukaudessa seuratulla puolen vuoden jaksolla oli 3 923 ja sivujen katseluja 9 284. Eniten sivujen sisällöistä kiinnostivat tietoartikkeli "Lapsuus ja oma parisuhde" sekä Ole luottoaikuinen -kampanjasivu.

Vuonna 2019 tilattiin Indicio Oy:stä Lasisen lapsuuden ja Varjomaailman sivustoille uusi ulkoasu. Ilmeestä haluttiin rauhallinen ja valoisa. Sisältösuunnittelussa ja käytettävyydessä vastattiin edellisen vuoden kävijäkyselystämme nousseisiin käyttäjien tarpeisiin. Myös kokemusasiantuntijat olivat antaneet sivustouudistukseemme arvokkaita kehittämissuhteita. Palvelinuudistuksesta johtuen sivustojen julkaisu kuitenkin siirtyi vuoteen 2020.

Lasisen lapsuuden sivustolla on oma kirjatamista vaativa keskustelufoorumi. Vuoden 2019 lopussa foorumille oli rekisteröitynyt 1 572 keskustelijaa. Kasvua edellisvuoteen rekisteröityneiden määrässä oli 15%. Lasinen lapsuus toimii myös Facebookissa Pullopostia lapsuudesta -vertaiskeskusteluryhmän ylläpitäjänä. Jäseniä ryhmässä oli vuoden 2019 lopussa 2 284 (määrän kasvu edellisvuodesta niin ikään +15 %).

5.2 TEEMOITETUT NETTIVERTAISTUKIRYHMÄT

Lasinen lapsuuden kokeneille aikuisille järjestettiin vuoden aikana kaksi ohjattua vertaistukiryhmää. Ensimmäistä ohjasi Lasisen lapsuuden työntekijä yhdessä kokemusasiantuntijan kanssa. Lyhyen hakuajan aikana ryhmään haki 49 aikuista, joista ryhmään valittiin **10**. Huhti-kesäkuun aikana käynnissä olleessa ryhmässä kirjoitettiin kaikkiaan 300 viestiä. Koetusta hyödystä kysyttäessä ryhmäläisten antama keskiarvo (asteikolla 1-5) oli 4,4.

Toinen ohjattu nettivertaisryhmä järjestettiin sote-alan ammattilaisille lokakuusta joulukuuhun. Siihen hakeneita oli 34 ja mukaan valittiin 10 osallistujaa. Palautteessa osallistujien ryhmästä koetun hyödyn keskiarvo oli 4,4 (asteikolla 1-5).

Lasisen lapsuuden järjestämien ryhmien lisäksi SOS-Lapsikylä järjesti edeltävien vuosien tapaan oman ryhmän sijaishuollossa kasvaneille nuorille aikuisille. Tämä huhti-toukokuussa käynnissä ollut ryhmä oli järjestyksessään kolmas. Ryhmään osallistui 10 henkilöä ja heitä oli ohjaamassa kolme SOS-Lapsikylän työntekijää.

5.3 HAASTAVA ARKI -HANKKEEN VERTAISRYHMÄTOIMINTA

Lasinen lapsuus – haastava arki -hankkeen toimintavuosien 2017-2020 aikana järjestetään ohjattuja kasvokkaisia vertaistukiryhmiä pikkulapsiperheiden vanhemmille eri paikkakunnilla. Vuonna 2019 hankkeessa järjestettiin kaksi vertaistukiryhmää Joensuussa, yksi Porissa ja yksi Kuopiossa. Ryhmiin osallistui kaikkiaan 26 henkilöä. Ryhmää ohjasivat työparina paikallisten kumppaniorganisaatioiden koulutetut ammattilaiset.

Ryhmistä saatu palaute niin ryhmäläisiltä kuin ohjaajilta oli hyvin kannustavaa. Ryhmässä perhettä perustamassa oleva tai pikkulapsiarkea elävä vanhempi kokee muun muassa asioiden normalisointia, mikä helpottaa usein arjen suorituspaineita. Lapsuudenkokemusten käsittely lisää omanarvontuntoa ja uskoa omiin mahdollisuuksiin toimia elämässä toisin kuin omat vanhemmat. Vanhemmuuden tuessa keskeistä on tunteiden työstäminen, minkä myötä ryhmäläiset pystyvät ottamaan paremmin vastaan myös lastensa tunteita.

Ryhmien lopussa tehtiin ryhmähaastattelu, jossa ryhmäläisiä pyydettiin antamaan palautetta kokemastaan hyödyistä asteikolla 1-5.

Ryhmäläisten kokeman hyödyn keskiarvo on 4,55. Kolme neljäsosaa kertoi ryhmän parantaneen kykyä ottaa vastaan apua ja tukea ja helpottaneen oloani.

Koen tämän ryhmän aikana ihan muuttuneeni. Omat reaktiot on saaneet enemmän selityksiä.

Lasinen lapsuus -vertaistukiryhmän osallistuja

Hanketta rahoittaa STEA ja se on osa Lastensuojelun Keskusliiton Kaikille eväät elämään (KEE) -ohjelmakokonaisuutta. KEE järjesti vuonna 2019 aktiivisesti erilaisia koulutuskokonaisuuksia ja tapahtumia, johon Lasinen lapsuus otti osaa. Olimme kokemusasiantuntijan kanssa mm. järjestämässä työpajaa Karelia-ammattikorkeakoulun opiskelijoille lasisen lapsuuden teemasta. Osallistujia työpajassa oli 67 ja palautteessa he arvioivat työpajan erittäin hyödylliseksi (4,6/5).

5.4 KOKEMUSASiantuntijuus ja -kehittäminen

Vuonna 2019 tehtiin edelleen monimuotoista työtä kokemuskehittäjiemme ja -asiantuntijoiden kanssa. Olemme kutsuneet kokemusasiantuntijoista koottua ryhmää myös fokusryhmäksi. Suurin osa Lasinen lapsuuden kokemusasiantuntijoista on aiemmin ryhmiimme osallistuneita tai muutoin toiminnassamme mukana olleita. Varjomaailmassa kokemusasiantuntijat ovat tuottaneet blogikirjoituksia, sekä ottaneet osaa Varjomaailman nettisivun kehitykseen. Varjomaailman nuoria osallistui aiemmin mainittuun sarjakuvatyöpajaan.

Kokemuskehittäjät ovat olleet tuottamassa meille myös videoita esimerkiksi siitä, mitä nettivertaistukiryhmään on heille merkinnyt. Vuonna 2019 kokemusasiantuntijoita on ollut mukana eri koulutustilaisuuksissamme kaikkiaan 5 kertaa. Sanallisessa palautteessa tilaisuuksiin osallistuneet ovat useasti erikseen maininneet, miten kokemusasiantuntijan puheenvuoro on ollut erityisen hyödyllinen oman työn kannalta.

5.5 SEURAAJAMME SOMESSA

Sosiaalinen media on tärkeä kanava tavoittaa kohderyhmäämme kuuluvia. Sidosryhmäkyselyn perusteella kohderyhmämme, kumppanimme sekä kokemusasiantuntijamme ovat sitä mieltä, että toimintamme sosiaalisessa mediassa lisää empatiaa ja yhteisöllisyyttä haittoja kokeneiden tukemiseksi.

Sosiaalisen median toimintatapamme on todettu hyväksi. Suurelle yleisölle suunnatun Facebook-ryhmän koki itselleen hyödylliseksi 98 % kyselyymme osallistuneista (n=90). Facebook-sivu näyttää osin korvanneen perinteisemmän nettisivun tietolähteenä, mikä selittää isoja kävijälukuja somessa verrattuna nettisivuun. Yleisö piti tärkeänä mahdollisuutta saada olla mukana kannattamassa ja jakamassa tärkeäksi koettua asiaa. Myös aihepiirin tapahtumauutisista sekä ryhmän tarjoamasta vertaistuen kokemuksesta kertoi hyötyneensä yli puolet somekyselymme vastaajista. Tärkeintä sisältöä sosiaalisessa mediassamme olivat ihmisten kokemukset ja elämäntarinat (keskiarvo 4,7 asteikolla 1–5)

Toivoisin saavani oppia siihen, miten kysyä lapselta vanhempien ja perheenjäsenien alkoholin käytöstä sekä tietoa siitä, miten havaita mahdollisia merkkejä alkoholin käytöstä ja kuinka puuttua siihen

Lasinen lapsuus -koulutusiltapäivään osallistujan odotuksia tilaisuudelta.

Lasisen lapsuuden Facebook-sivulla oli vuoden 2019 lopussa 9 260 seuraajaa. Vuoden aikana julkaisut tavoittivat yhteensä yli puoli miljoonaa Facebook-käyttäjää (keskimäärin 46 075 käyttäjää kuukaudessa). Julkaisujamme klikkanneita oli vuoden aikana kaikkiaan 26 579.

Twitterissä Lasisella lapsuudella oli vuoden 2019 lopussa 1 523 seuraajaa (+ 9 % edellisvuoteen) ja Instagramissa 604 seuraajaa (kasvua +29 % edellisvuoteen verrattuna).

6 Ammattilaisten motivointi ja tiedon lisääminen

6.1 KOULUTUSTILAISUUDET

Lasinen lapsuus -toiminnan kolmas tavoite on lasten, nuorten ja perheiden kohtaamistyötä tekevien ammattilaisten motivointi ja tiedon lisääminen. Vuonna 2019

järjestimme itse 5 tilaisuutta ammattilaisille. Olimme järjestämässä omaa alaseminaaria Päihdepäivillä sekä Mielenterveysmessuilla. Päihdepäivillä aiheena oli vertaistukiryhmien järjestäminen netissä. Koulutustilaisuudessa annoimme palvelulupauksen, että autamme ryhmien perustamisesta kiinnostuneita kumppanijärjestöjä alkuun ja tarjoamme tarvittaessa keskustelualustamme ryhmän käyttöön. Mielenterveysmessuilla teemanamme oli nuorten aito kohtaaminen. Mukana oli 4 nuorta kokemusasiantuntijaa. Yksi heistä oli räppäri Dani, joka esitti tilaisuuden alussa kaksi omaa kappalettaan. Avausluennon piti nuorisopsykiatrian ylilääkäri Max Karukivi. Osallistujia omissa tilaisuuksissamme oli kaikkiaan 185.

Vuoden 2019 aikana olimme luennoimassa kaikkiaan 8 eri tilaisuudessa mm. Helsingin yliopiston päihdesosiaalityön kurssilla, JHL:n sote-messuilla ja Lohjan Varhaiskasvatusmessuilla. Olimme myös mukana Lasinen lapsuus – Haastava arki -hankkeena kahdessa STEAn rahoittaman Kaikille eväät elämään -ohjelman koulutuksessa ammattikorkeakouluilla Tampereella ja Joensuussa. Kaikkiaan näissä tilaisuuksissa oli yhteensä 462 ilmoittautunutta kuulijaa. 5 tilaisuudesta saimme kerättyä palautetta osiomme hyödyllisyydestä. Keskiarvo koetusta hyödystä oli 4,48/5.

Vuonna 2019 olimme Päihdepäivien lisäksi esillä Hyvinvointiarenassa, Neuvolapäivillä sekä JHL:n Sotefestareilla. Oman arviomme mukaan tavoitimme näissä yhteensä noin 500 lasten nuorten ja perheiden parissa työskentelevää ammattilaista. Ammattilaistapahtumat ovat meille arvokkaita kohtaamisen paikkoja, sillä monesti keskustelut johtavat myöhempään yhteistyöhön esimerkiksi koulutuksen merkeissä. Ammattilaisilla on myös merkittävä osa palveluohjauksessa eli ohjatessaan kohderyhmiä tiedon & tuen pariin Lasiseen lapsuuteen.

6.2 AMALIA.PRO OPPILAITOKSILLE

Vuoden 2016 elokuussa julkaistun verkko-oppimisympäristö Amalian tavoitteena on motivoida, innostaa ja neuvoa tulevia ja nykyisiä ammattilaisia kohtaamaan sekä tukemaan lapsia ja nuoria, jotka kokevat vanhempien alkoholinkäytöstä johtuvia haittoja. Amalia on suunnattu ammattikorkeakoulun opiskelijoille.

Vuonna 2019 Amaliassa oli 3 673 käyttäjää. Vuoden 2019 marraskuussa keräsimme yhteystietolistan ammattiopistojen lähihoitajaopintojen koulutuksesta vastaavista ja viestimme heille Amaliasta.

6.3 ASIANTUNTIJARYHMÄT JA VERKOSTOT

Vuonna 2019 Lasisen lapsuuden työntekijät ovat olleet asiantuntijakumppanina Pelastakaa lapset ry:n, Mieli – Suomen mielenterveys ry:n ja Omaishoitajaliiton hankkeiden ohjausryhmissä.

Lisäksi olemme mukana Alkon Lasten seurassa -asiantuntijaryhmässä, Nuorille suunnatun verkkotyön foorumissa ja Lastensuojelun Keskusliiton kahdessa neuvottelukunnassa. Verkostoista työskentelemme Nuoret hoivaajat - päihdesensitiivisen surutyön, ehkäisevän

päihdetyön lastensuojelu -verkostoissa sekä Päihdepäivien suunnittelutyöryhmässä. Edellä mainittuihin yhteistyökokouksiin olemme osallistuneet vuonna 2019 yhteensä 17 kertaa.

Lohjalla olemme vuoden 2019 Varhaiskasvatusmessujen jälkeen jatkaneet yhteistyötä lasten, nuorten ja perheiden palvelujen kehittäjien kanssa. Tarkoituksena on luoda ainutlaatuinen malli kaikille Lohjalla opetustoimessa sekä sosiaali- ja terveystoimessa työskenteleville kohtaavan työn tueksi. Malli tarjoaa tietoa päihteidenkäytön haitoista, lähisuhdeväkivallasta, mielenterveydestä, lasten kasvuympäristön turvaamisesta, vanhemmuuden tuesta, ongelmien ylisukupolvisuudesta ja sen ehkäisemisestä. Erityisesti sen toivotaan antavan työntekijälle tukea ja välineitä puheeksiottoon. Samassa yhteydessä Lohjalla laaditaan myös yhtenäinen palveluverkostokuvaus ja palvelupolkuja lasten, nuorten sekä vanhempien tarpeisiin tilanteissa, missä perheessä on mielenterveysongelmia, päihteidenkäyttöä ja/tai lähisuhdeväkivaltaa.

7 Yhteiskunnallinen vaikuttaminen

Ennen vuotta 2019 yhteiskunnallinen vaikuttaminen oli neljäs päätavoittemme. Siinä tavoittelimme, että tieto aikuisten päihteidenkäytön lapselle koituvista haitoista ja niiden yleisyydestä on vahvistunut. Viime vuodesta lähtien olemme jatkaneet työtä tämän saavuttamiseksi, mutta tavoite on nyt sisäänkirjoitettu kohderyhmiemme nuorten, aikuisten sekä ammattilaisten tarpeisiin vastaten.

7.1 ESILLÄOLO MEDIASSA

Vuonna 2019 Lasinen lapsuuden työntekijöitä haastateltiin neljässä eri mediassa: Me Naiset -lehdessä, Radio Vegassa, Yle Pohjanmaassa sekä Tiimi-lehdessä. Lisäksi osallistuimme mielipidekirjoituksen laatimiseen päihdehoidon ja lastensuojelun yhteistyöstä Satakunnan Kansassa yhdessä A-klinikka Oy:n kanssa.

A-klinikkasäätiön Tiimi-lehdessä 4/2019 teemana oli lapsuudenaikainen päihteidenkäyttö. Näiden edellä mainittujen mediaosumien lisäksi työmme oli mainittuna kolmessa eri julkaisussa mm. Lastensuojelun keskusliiton julkaiseman Lapsen maailma -lehden pääkirjoituksessa.

7.2 MUKANA KULTTUURITAPAHTUMISSA

Lasinen lapsuus on aikojen saatossa tehnyt yhteistyötä eri kulttuurialan produktioiden kanssa ja ollut tukemassa vaietun ilmiön esiin nostamista taiteen kautta.

Yhteistyömme Fragile-teatteriproduktion kanssa on jatkunut vuodesta 2016, jolloin teatteriesitys Fragile – särkyvää sai ensiesityksen Kansallisteatterissa. Teatteriesityksestä on tehty myös lyhyempi puolen tunnin versio, jota on esitetty koulujen 8.- ja 9.-luokkalaisille. Produktiota on rahoittanut Alko Lasten seurassa -vastuullisuusohjelmastaan. Lasinen

lapsuus on ollut mukana niin teatteri- kuin koululaisesityksissä tarjoamassa tietoa avunhakemisesta, keräämässä esityksestä palautetta sekä vetämässä yleisökeskusteluja. Vuonna 2019 olimme mukana kuudessa Huraa-festivaaleilla järjestetyn näytöksen yleisökeskustelussa Helsingin Annantalolla, Vantaan Vernissassa ja Espoon Stoassa.

Palautteen mukaan teos on vahvistanut esityksiin osallistuneiden ammattilaisten, kuten opettajien ja oppilashuoltohenkilöstön tietoja ja taitoja kohdata nuori, jonka kotona käytetään liikaa päihteitä. Nuorille esityksen yhteydessä tarjottu tieto on antanut lisätietoa ilmiöstä ja avunhakemisen kanavista.

Syksyllä saimme olla mukana järjestämässä niin ikään lasinen lapsuus -aiheisia keskustelutilaisuuksia elokuvanäytösten yhteydessä. Syksyllä ensi-iltansa sai Helsingissä Veeran maaginen elämä -dokumenttielokuva. Se kertoo nuoresta naisesta, joka kipuilee isän alkoholismien jättämän pitkän varjon kanssa. Veera etsii tapoja käsitellä lapsuudenaikaisia muistoja ja päästää niistä irti mm. roolipelaamisen eli larppauksen avulla. Keskustelutilaisuuksia järjestimme Helsingin lisäksi Tampereella, Espoossa ja Lahdessa.

7.3 KAMPANJAMME KERÄÄVÄT HUOMIOTA

Lasinen lapsuus lienee tunnetuin kampanjafilmeistään myös kansainvälisesti ja ne keräävät katsojia edelleen. Vuoden 2019 loppuun mennessä Lasisen lapsuuden julkaisemia kampanjafilmejä oli katsottu 9 336 177 kertaa. Suosituin video on englanninkielinen versio Hirviöt-filmistä. Sitä oli katsottu vuonna 2019 lähes 143 000 kertaa. Suomenkielisten versioiden katsojaluvut vuoden 2019 loppuun mennessä: Hirviöt 18 500 katselukertaa ja Orpokoti 11 000 katselukertaa. Muita kampanjafilmejämme oli katsottu yhteensä noin 8000 kertaa.

Vuoden 2018 maaliskuussa käynnistettyä kampanjaamme Luottoaikuiset jatkettiin vuonna 2019. Kampanjassa kerättyjä suomalaisten tarinoita lapsuuden merkittävästä aikuisesta julkaistiin "Kuulokuvia" -kuunnelmana. Se ensiesitettiin marraskuussa Mielenterveysmessuilla. Kampanjaa varten tehty Olli-chatbot palkittiin kultahuipulla Grafia ry:n järjestämässä Vuoden Huiput -gaalassa. Ollibot oli sarjansa paras Kokemuksellinen muotoilu -jokerisarjassa, jossa oli ehdolla mm. Amos Rex -taidemuseo. Palkintoperusteluissa sanottiin: "On keksitty tapa, jolla tärkeä viesti on saatu perille voimakkaan kokemuksen kautta. Emotionaalinen kokemus auttoi kokemaan ongelman syvemmin ja omakohtaisemmin, tarjoamaan työkaluja asian kohtaamiseen."

7.4 KANSAINVÄLINEN YHTEISTYÖ

Vuonna 2019 Lasinen lapsuus jatkoi jäsenyyttä kansainvälisen Addiction and the Family (AFINet) verkostossa. Se kokoaa yhteen tutkijoita, päätöksentekijöitä ja perheiden palveluiden parissa toimijoita. AFINetin tavoitteena on edistää perheenjäsenten hyvinvointia, jotka kokevat haittoja ja huolta läheisen päihteidenkäytöstä tai pelaamisesta. AFINet kehittää alan tutkimusta, politiikkaa ja käytäntöjä. Lasinen lapsuuden työntekijä toimii verkoston Trustees-ryhmän sihteerinä.

AFINet julkaisee uutiskirjettä ja järjestää konferensseja kahden vuoden välein. Tutkijoiden sekä perheiden kanssa työskentelevien ammattilaisten AFINet-verkostossa on yli 200 jäsentä, 16 eri maasta.

8 Lapsisensitiivisyyden lisääminen päihdetyössä

Vuonna 2019 Lasinen lapsuus lisäsi yhteistyötään päihdepalvelukentällä. Perustimme Lapset puheeksi -opintopiirin A-klinikkasäätiön omistaman A-klinikka Oy:n työntekijöille. Haastava arki -hankkeessa teimme yhteistyötä päihdehuollon kentän toimijoiden, kuten Porissa A-kodin ja Porin Sininauhasäätiön sekä Joensuussa SiunSoten ja Kirkkopalveluiden kanssa.

Lapsisensitiivisyyttä päihdepalveluissa katsomme kahtaalta. Ensinnä haluamme korostaa perheellisten päihdeongelmaisten hoidossa kaikkien perheenjäsenten, eritoten alaikäisten huollettavien, avun ja tuen tarpeiden arviointia, mihin jo päihdehuoltolaki velvoittaa. Toisaalta tulisi ymmärtää paremmin niin nuorten kuin aikuisten päihdeasiakkaiden ongelmien ylisukupolvisuuden problematiikkaa, lapsuuden trauma- ja taakkasiirtymiä. Missä määrin nuoren päihdekäytöllä oireilun taustalla on kasvuympäristön turvattomuus? Kuinka käsittelemätön lapsuudenajan kaltoinkohtelu näkyy aikuisasiakkaan omassa päihdeikäytymisessä ja vanhemmuudessa?

Vuonna 2019 Lasinen lapsuus -työntekijämme kouluttautui Lapset puheeksi -menetelmäkouluttajaksi Mieli ry:n hankkeessa. Vuodelle 2020 on järjestetty koulutuksia Länsi-Suomeen Lapset puheeksi -menetelmän käyttöön A-klinikoilla. Lapset puheeksi -menetelmän avulla rakennetaan vanhempien, muiden lapsen elämän tärkeiden henkilöiden ja lapsen välille yhteistä ymmärrystä ja keinoja lapsen arkipäivän sujumiseen sekä yhteistyöhön toinen toisensa kanssa. Se soveltuu erityisen hyvin päihdeongelmasta kuntoutuvan vanhemmuuden tukemiseen.

Vuonna 2019 jatkoimme nk. Läheistestiemme kehitystyötä. Esittelimme testejä Päihdepäivillä vuoden 2019 toukokuussa. Kun AUDIT-testissä keskitytään juotuihin määriin ja juovalle aiheutuneisiin haittoihin, Läheistesteissä näkökulma on haitoissa muille. Ensimmäinen testi on suunnattu läheisen kannalta mahdollisesti haitallisesti juovalle ja toinen läheisen juomisesta mahdollisesti haittoja kokevalle. Testien tarkoitus on kartoittaa tilannetta ja toimia puheeksioton apuvälineenä. Ne on laadittu käytettäväksi niin asiakastyössä kuin itsenäisen pohdiskelun herättäjänä. Testit on julkaistu osoitteessa: lasinenlapsuus.fi/laheistestit.